

List of Letters of Support for the extension of the nomination of Dry stone walling from Luxembourg

- a. *Name of the entity;*
  - b. *Name and title of the contact person;*
  - c. *Address;*
  - d. *Telephone number;*
  - e. *Email address;*
  - f. *Other relevant information.*
-

- a. Office régional du Tourisme Région Mullerthal - Petite Suisse Luxembourgeoise
- b. Linda Salentin
- c. B.P. 152, L-6402 Echternach
- d. +352 72 04 57-1
- e. l.salentin@mullerthal.lu
- f. www.mullerthal.lu

- a. LAG LEADER Region Mëllerdall
- b. Anette Peiter
- c. 9, rue André Duchscher, L-6434 Echternach
- d. +352 26 72 16 30
- e. anette.peiter@echternach.lu
- f. www.mu.leader.lu

- a. Natur a Mensch sàrl
- b. Änder Erpelding
- c. 14, Renkebiërg, L- 7661 Medernach
- d. +352 26 87 06 46
- e. a.erpelding@pt.lu
- f. /

- a. MPLAN Architecture & Paysage
- b. Manuel Meester
- c. 1a, rue de la Sûre, L-Dillingen/Beaufort
- d. +352 691 111 834
- e. info@architecturepaysage.info
- f. /

- a. /

- b. René Joseph Krippes, winegrower
- c. Rosport, Luxembourg
- d. /
- e. rene.krippes@pt.lu
- f. /

- a. SIAS
- b. Marc Thiel
- c. 5, rue Neihaischen, L- 2633 Senningerberg
- d. (+352) 349410 - 1
- e. M.thiel@sias.lu
- f. www.sias.lu

- g. SICONA
- h. Simone Schneider, Head of the science department
- i. 12, rue de Capellen L-8393 Olm
- j. (+352) 26 30 36 33
- k. simone.schneider@sicona.lu
- l. www.sicona.lu

- a. Naturpark Öewersauer
- b. Yves Krippel, assistant director
- c. 15, rue de Lultzhausen, L-9650 Esch-sur-Sûre
- d. +352 89 93 31 -1
- e. yves.krippel@naturpark-sure.lu
- f. www.naturpark-sure.lu

- a. natur & ëmwelt
- b. Yves Kail
- c. 5, route de Luxembourg, L-1899 Kockelscheuer
- d. +352 29 04 04-1
- e. yvesk@naturemwelt.lu
- f. www.naturemwelt.lu

Echternach, den 27. Januar 2023

Natur- & Geopark Mëllerdall
Dr. Claude Petit
8, rue de l'Auberge
L-6315 Beaufort

**Betreff: D'Konscht Dréchemaieren ze bauen als Deel vum immaterielle
Kulturpatrimoine vun der UNESCO**

Här Direkter,

Den Dréchemauerbau genee ewéi den Tourismus hunn eng laang Traditioun an der
Region Mëllerdall – Kleng Lëtzebuurger Schwäiz. D'Ufäng vum Tourismus an der
Region ginn op d'19. Joerhonnert zeréck, schonn deemools hunn déi impressionant
Sandsteenlandschaften d'Visiteure begeeschtert. Déi éischt Wanderweeër sinn 1879
gemaach ginn, heefeg ware si mat Dréchemaieren gebaut. Nach haut kann ee bei enger
Wanderung duerch d'Region Dréchemaieren entdecken.

Leider sinn eng Rei Dréchemaieren iwwerwuess oder an engem schlechten Zoustand.
Initiativen zum Erhalt vun den Dréchemaieren wéi déi, déi de Natur- & Geopark
Mëllerdall am Kader vu sengem INTERREG Projet ëmgëtt huet, sinn dofir ëmsou méi
wichtig. Hei krut e méi breede Public d'Konscht vum Dréchemauerbau méi no bruecht a
gläichzäiteg konnten esou verschidde vun dësen Bauwierker, ewéi z.B. um touristesche
Sitte "Wollefsschlucht", restauréiert ginn.

Den Tourismusverband Region Mëllerdall – Kleng Lëtzebuurger Schwäiz ënnerstëtzt
dofir d'Uleies, d'Konscht vum Dréchemauerbau duerch d'Inscriptioun op d'Lëscht vum
liewege Kulturpatrimoine vun der UNESCO ze valoriséieren. D'Dröchemaieren hunn
d'Landschaftsbild vun der Region gepräagt an duerch d'Valoriséierung vun dësem
Handwerk dréit een och laangfristeg zum Erhalt vun dëser charakteristescher
Kulturlandschaft bäi.

Mat beschte Gréiss,

Christophe Origer
Präsident

Iechternach, den 27. Januar 2023

Natur- & Geopark Mëllerdall
Dr. Claude Petit
8, rue de l'Auberge
L-6315 Beaufort

Concerns: The art of dry stone building as part of UNESCO's intangible cultural heritage

Mr. Director,

Dry stone construction, just like tourism, has a long tradition in the region of Mëllerdall - Little Luxembourg Switzerland. The beginnings of tourism in the region go back to the 19th century, when the impressive sandstone landscapes delighted the visitors. The first hiking trails were made in 1879, they were often built with dry stone walls. Today you still discover dry stone constructions on a hike through the region.

Unfortunately, a number of dry stone walls are overgrown or in poor condition. Initiatives to preserve dry stone walls such as those implemented by the Natur- & Geopark Mëllerdall as part of its INTERREG project are therefore all the more important. Hereby, a wider public was brought closer to the art of dry stone construction and at the same time various of these construction works, such as e.g. the tourist site "Wolfsschlucht", got to be restored.

The Mëllerdall Region Tourism Association - Little Luxembourg Switzerland therefore supports the efforts to valorize the art of dry stone construction by inscribing it on the list of UNESCO's living cultural heritage. Dry stone walls have shaped the landscape of the region and through the valorization of this craft, one also contributes to the preservation of this characteristic cultural landscape in the long term.

Best regards,

Christophe Origer

Präsident

Office Régional du Tourisme Région Mullerthal – Petite Suisse Luxembourgeoise

Echternach, den 30. Januar 2023

Natur- & Geopark Mëllerdall
Dr. Claude Petit
8, rue de l'Auberge
L-6315 Beaufort

Betreff: D'Konscht Dréchemauerer ze bauen als Deel vum immaterielle
Kulturpatrimoine vun der UNESCO

Här Direkter,

Mat der europäescher LEADER-Initiativ gi Projeten finanziell ënnerstëtzt déi zur Entwécklung vum ländleche Raum bäidroen. De LEADER-Grupp Regioun Mëllerdall férdert dofir zanter 2003 innovativ Iddien zu ënnerschiddleche Sujeten ewéi dem Erhalt vun de lokalen Traditiounen a Kulturlandschaften (zum Beispill Wäibau), der Valoriséierung vun de regionale Produkter a Wirtschaftskreesleef oder dem Tourismus.

Mir freeën eis, wann d'Konscht vun Dréchemauerer ze bauen duerch d'Inscriptioun op d'Lëscht vum liewege Kulturpatrimoine vun der UNESCO soll valoriséiert ginn. Domadder gëtt en Handwierk wat an der Regioun Mëllerdall eng laang Traditioun huet an d'Landschaftsbild präägt a Valeur gesat an dréit esou zum Erhale vun dem regionale Kultur- an Naturierwe bäi.

Doriwwer eraus kënne mir, aus eisen Erfahrungswärter als Member vum europäesche LEADER-Reseau eraus, bestätegen, datt eng Memberschaft an engem internationalen Netzwierk eng Beräicherung fir eng Regioun ewéi eis ass an esou nei Kooperatiounen an Iddie fir d'Zukunft entstinn.

Mat beschte Gréiss,

Luc Birgen

President LAG LEADER Regioun Mëllerdall

Echternach, den 30. Januar 2023

Natur- & Geopark Mëllerdall
Dr. Claude Petit
8, rue de l'Auberge
L-6315 Beaufort

Concerns: The art of dry stone building as part of UNESCO's intangible cultural heritage

Mr. Director,

With the European LEADER initiative, projects that contribute to the development of rural areas are financially supported. Since 2003, the LEADER Group Region Mëllerdall has therefore been promoting innovative ideas on different subjects such as the preservation of local traditions and cultural landscapes (for example viticulture), the valorization of regional products in economic circles or tourism.

We look forward to the fact that the art of dry stone building will be valorized through inscription on the list of UNESCO's living cultural heritage. In this way, a craft that has a long tradition in the region of Mëllerdall and that characterizes the landscape is valued and thus contributes to the preservation of the regional cultural and natural heritage.

Beyond that, we can confirm, based on our experience as a member of the European LEADER network, that membership in an international network is an enrichment for a region like ours and thus new cooperation and ideas for the future arise.

Best regards,

Luc Birgen

President LAG LEADER Regioun Mëllerdall

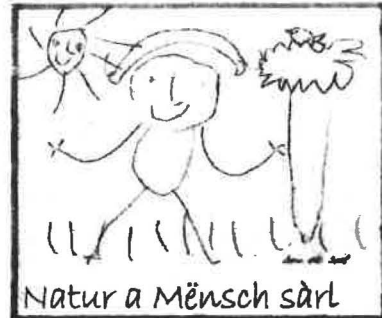

An: Dr Claude Petit

Medernach, den 1. Febr. 2023

Direktor vum Natur- & Geopark Mëllerdall
8, rue de l'auberge
L-6315 Beaufort

Von : Änder Erpelding (dipl. Geograph)
Geschäftsführer der Firma
Natur a Mënsch sàrl
14. Renkebiërg
L-7661 Medernach

Betreff:

Virwaat soll Lëtzebuërg seng Kandidatur stellen fir Drëchenmaueren an t' Lëscht vum immateriellen Kulturpatrimoine vun der UNESCO obhuelen ze loossen?

Iwwerall an onser Landschaft stoussen mir ob Iwwerreschter vun aalen Drëchenmaueren oder Caladen. Sie erfëllen ganz wichteg statesch Funktiounen an erlaaben Hanglagen besser ze notzen. Sie verhënneren t'Erosioun, sinn matt wéineg Mëttelen ze bauen – mä et muss een awer t'Bauregelen kennen. Och an onsen Gaert kienten Drëchenmaueren mettelfristeg den Asaatz vun Beton an Färdeg-Elementer ganz ersetzen.

Seit 2019 sinn ech « ouvrier professionnel en pierre sèche – CQP N2 ». Dës Weiterbildung ergänzt mein Asaatz matt menger klenger Firma "Natur a Mënsch sàrl" wou ech t'Planung an Gestaltung vun Natur-Erliëwnisreim zum Ziel hunn. Mein Schwéierpunkt leit ob partizipativen Projeen wou ech önnere aanerem versichen aal Handwierkstechniken (Holz an Steen) matt Naturschutzaspekter an Aklang ze brëngen. Ech bidden reegelméisseg Formatiounen un wou ech daat Wëssen iwwert Drëchenmaueren weider ginn. Ech gesinn mech als Multiplikator vun deem Wëssen an deelen t'Passioun vum Steen gären matt aaneren Mënschen. Déi Aktivitéit dréit domadder och zu mengem Liewensönnerehalt bei (green job).

Watt reizt mech esou un den Drëchenmaueren:

- Sie sinn Liewensraum fir vill Déieren an Planzen, watt Betonsmaueren nët können vun sech behaupten.
- Sie sinn Deel vun engem regionalen Patrimoine an sinn domadder wichteg fir eng Identifikatioun vum Mënsch matt senger Landschaft an där en liewt.
- Sie sinn nohalteg, well se matt regionalem Material gebaut sinn, keen energievoren Beton brauchen, statesch wichteg Funktiounen erfëllen.
- Bauen matt recupéierten Steng ass wichteg an engem Gedanken vun Kreeslaafwirtschaft.
- Déi Bauwierker sinn schéin an gesinn natiirlech aus.

- Erhaalen vun engem traditionellen Handwierk. Et ass wichteg dass mir daat aalt Wëssen erhaalen an och weiderginn

Zu Lëtzebuerg huet sech seit dem Interregprojet Drëchenmaueren eng Sensibilitéit fir deen Thema entwëckelt, déi et gëllt ze erhaalen an nach wieder ze entwëckelen.

Een Obhuelen an der Lescht vum immatériellen Kulturpatrimoine vun der Unesco waer eng eenzegaarteg Chance dës Bauwierker ze valoriséieren an och den Austausch matt aneren Akteuren an Europa ze garantéieren.

Matt beschten Gréiss,

Änder Erpelding

Natur a Mënsch sàrl
Änder Erpelding
14, Renkebiërg
L-7661 Medernach
Tel: 26 87 06 46
a.erpelding@pt.lu

An: Dr Claude Petit

Medernach, den 1. Febr. 2023

Direktor vum Natur- & Geopark Mëllerdall
8, rue de l'auberge
L-6315 Beaufort

Von : Änder Erpelding (dipl. Geograph)
Geschäftsführer der Firma
Natur a Mënsch sàrl
14. Renkebiërg
L-7661 Medernach

Concerns:

Why should Luxembourg apply to the inscription of the art of dry stone construction in the List of intangible cultural heritage of UNESCO ?

Everywhere in our landscape we come across remains of old dry stone walls or pavements. They fulfill very important static functions and allow a better exploitation of slopes. They prevent erosion and are easy to build - but you have to know the construction rules. Also in our gardens dry stone walls could completely replace the use of concrete and ready-made elements in the medium term.

Since 2019 I have been a "professional dry stone worker - CQP N2". This further education complements my engagement with my small company "Natur a Mënsch sàrl" where I aim to plan and design nature-experience spaces. My focus is on participatory projects where I, among others, try to bring old craft techniques (wood and stone) into harmony with nature conservation aspects. I offer regular trainings where I pass on the knowledge about dry stone construction. I see myself as a multiplier of that knowledge and like to share the passion of stone with other people. This activity also contributes to my livelihood (green job).

What makes me so enthusiastic about dry stone constructions:

- They are habitats for many animals and plants, which concrete walls cannot claim.
- They are part of a regional cultural heritage and are therefore important for the identification of man with the landscape in which he lives.
- They are sustainable, because they are built with regional materials, do not require energy-intensive concrete, and fulfill statically important functions.
- Building with reused stones is important in a circular economy mindset.
- The buildings are beautiful and look natural.
- Preserving a traditional craft. It is important that we preserve this old knowledge and also transmit it.

In Luxembourg, since the Interreg project on dry stone construction, a sensitivity has developed for this topic, which needs to be preserved and developed further on.

Inscription in the List of the intangible cultural heritage of Unesco would be a unique opportunity to valorize these building crafts and to ensure also the exchange with other actors in Europe.

With best regards,

Änder Erpelding

A propos d' ART...

Wat ass eng dréchen gebaute Mauer, oder Dréchemauer?

Eng Dréchemauer besteet aus Steng, Loft an d'Konscht se ze bauen.

Steng -----Loft-----Konscht ze bauen

Pierres-----Air-----Art de bâtir

Un mur en pierre sèche est constitué de pierres, d'air et de l'art de le bâtir.

Cette définition illustre la simplicité et la dimension poétique et paysagère de l'art de bâtir en pierre sèche.

Pierre et air, une dualité fondamentale, qui fait référence à Gaïa et Ouranos. La Terre génère le Ciel, car la Terre sans le Ciel n'aurait aucun sens, aucune existence.

Deux antagonistes qui inscrivent les ouvrages en pierre sèche dans une intime dimension paysagère quand on les considère comme des manifestations du rapport de l'homme avec la terre (et l'univers).

La dimension paysagère des ensembles bâtis en pierre sèche vient du troisième élément que compose une construction en pierre sèche : "l'art de la bâtir". Il s'agit de l'implication de la main humaine et de sa tête dans le façonnage, l'arrangement du substrat de sol pour créer son propre milieu, sur la surface de la terre (souvent en pente).

L'art de bâtir en pierre sèche s'est un peu perdu au Grand-Duché de Luxembourg, comme dans de nombreux territoires marqués par l'industrialisation des espaces cultivés et la perte de main d'œuvre que cette évolution a engendrée.

Les six dernières années, au Luxembourg et les territoires qui l'entourent (la Grande-Région), nous avons réussi à sensibiliser, former un grand public. Nous constatons, aujourd'hui, que le terme: "Dréchenmaueren" véhicule au Luxembourg. (INTERREG GR5)

Aujourd'hui, nous sommes dans une période charnière en ce qui concerne la valorisation de ce savoir-faire. Nous (partenaires d'un futur projet Interreg 6, avec BE/FR/DE et LU) souhaitons engager l'art de bâtir en pierre sèche dans une filière de construction contemporaine efficace en ressources et à économie circulaire et ce en Grande-Région. (INTERREG GR6).

Dans ce contexte, Monsieur Petit, en tant que acteur passionné et engagé dans le développement de la filière pierre sèche, je souhaite exprimer mon soutien à la candidature du Grand-Duché pour faire inscrire l'art de bâtir en pierre sèche sur la liste représentatives des pays où l'art de bâtir en pierre sèche est déjà reconnu Patrimoine Immatériel de l'Humanité. Je souhaite également souligner l'importance d'une telle reconnaissance pour un travail futur en collaboration avec les pays qui œuvrent pour la même cause.

Dillingen, Beaufort, le 25 janvier 2023, Manuel Meester, architect dplg

Monsieur Dr. Claude Petit
Directeur du Natur- & Geopark Mëllerdall
8, rue de l'auberge
L-6315 Beaufort

Objet : Lettre de soutien à la candidature à l'inscription de l'art de la construction en pierre sèche sur les listes du patrimoine culturel immatériel de l'humanité

Monsieur le Directeur,

Par la présente lettre, j'aimerais apporter mon soutien à la candidature à l'inscription de l'art de la construction en pierre sèche sur les listes du patrimoine culturel immatériel de l'humanité.

Je suis un exploitant d'un domaine viticole de taille réduite, dont les vignes sont cultivées sur des coteaux qui n'ont jamais fait l'objet d'un remembrement. Ainsi on y trouve encore de nombreux murs construits en pierre sèche, dont on ignore l'âge. Ces murs sont des éléments importants pour prévenir l'érosion des sols, pour améliorer la biodiversité et pour créer des conditions microclimatiques favorables à la vigne, sans parler de l'aspect esthétique que ce type de mûr peut conférer à un tel site.

Un projet récent du Ministère de l'Environnement a remis en état un certain de mûrs en pierre sèche sur le site viticole. Lors de l'extension d'un vignoble, j'ai fait ajouter quelques nouveaux murs en pierre sèche. Lors de ces travaux, j'ai pu me rendre compte que construire respectivement entretenir ces ouvrages demande des connaissances particulières que très peu d'artisans disposent encore. Dès lors, il est important de reconnaître et valoriser ce savoir-faire. Il est en effet indispensable à l'entretien et la mise en valeur de ces ouvrages qui sont un élément typique du paysage dans notre région.

Veillez agréer, Monsieur le Directeur, mes salutations les plus respectueuses.

René Krippes

René
Joseph
Krippes

Digitally signed
by René Joseph
Krippes
Date: 2023.01.31
22:05:06 +01'00'

Natur- a Geopark Mëllerdall

Claude PETIT

8, rue de l'Auberge

L-6315 Beaufort

Immateriellt Weltkulturiere « Dréchemauren bauen »

De Syndicat SIAS setzt sech a sengen 22 Gemengen am Osten a Süd-Oste vu Lëtzebuerg fir d'Erhale vun der Biodiversitéit an. Niewent konkrete Projet'en, di en direkten Afloss op d'Artenvillfalt hunn, ass dem Syndicat d'Sensibiliséiere fir Naturthemen e wichteg Uleies. An deem Kontext spillt d'Vermëttlung vu Fachwëssen a Relatioun mat Naturschutz relevanten Themen eng wichteg Roll. Alljärelech organiséiert de Syndicat SIAS iwwer seng Biologesch Statioun eng Abberzuel u Schnuppercours'en a Fortbildungen an deem Beräich. Am Kader vun Uebstbaamschnëttcoursen, vu Praffcoursen oder vun Imkerschnuppercourse ginn d'Grondreegele vun dësen Handwierker erkläert. Zil ass et, d'Wëssen, wat fréier innerhalb vun der ländlecher Bevëlkerung wäit verbreet a verankert war, a wat haut nach just vun e puer Leit beherrscht gëtt, virum Ausstierwen ze bewahren a rëm opzebauen. Schlussendlech profitéiert d'Natur, an domat d'Biodiversitéit, dovun, wann Uebstbeem fachgerecht geschnidden, al Zorte rëm vermehrt ginn a Beievëlker fir d'Bestëbsung vun de Kultur- an de Wëllplanze suergen.

An des Logik réit sech och d'Thema vun den Dréchemauren an. Dréchemauren hunn an der SIAS-Regioun eng laang Traditioun. Virun allem an de Wéngertsgemenge laanscht der Musel, mee och an de Musel-Virlandgemenge spillen d'Dröchemauren eng wichteg Roll am Wäibau mee och an der Ekologie. Duerch de Remembrement sinn an deene leschte Joerzénge allerdéngs eng ganz Partie Dröchemaure verschwonnen. Mat hinnen ass e wichtige Liewensraum fir wëll Déieren- a Planzenaarte verluer gaangen. Doriwwer eraus huet d'Landschaft ee vun hire prägendsten Elementer verluer; e Stéck Identitéit ass fort. Mam Verschwanne vun de Mauere verschwënd och d'Noutwendegkeet, esou Maueren ze bauen oder ze restauréieren. Ouni praktesch Uwendung verschwëndt och d'handwierklech Kompetenz. Änlech wéi am Beräich vun de Bongerten, sinn di Dröchemauren, di mir haut nach an eiser Regioun laanscht der Musel a virun allem an den Dälte vun de Niewebaache vun der Musel hunn, e Vestige vun enger aler Kulturlandschaft, wou de Mënsch mat vill Fachkenntnes d'Material, wat sur-place war, esou modelléiert huet, dass d'Landschaft urbar ginn ass an eng ganz Regioun duerch d'Dröchemauren eng regional Identitéit kritt huet.

De Syndicat SIAS ennerstëtzt aus dese Grënn d'Beméiungen, fir d'Handwierk vum Dröchemaurebauen op d'Lëscht vum immaterielle Kulturiere vun der UNESCO ze sëtzen.

A blue ink signature of Jean Schiltz, written in a cursive style.
Jean SCHILTZ

Président Syndicat SIAS

Intangible Cultural Heritage of Humanity “The Art of Dry Stone Construction”

The syndicate SIAS is committed to the preservation of biodiversity in its 22 municipalities in the east and south-east of Luxembourg. In addition to concrete projects that have a direct impact on species diversity, raising awareness of nature issues is an important motivation for the syndicate. In this context, the dissemination of specialist knowledge in relation to nature conservation relevant issues plays an important role. Every year, the SIAS syndicate organizes a large number of beginner classes and master training in this field through its Biological Station. The basic rules of these crafts are explained as part of fruit tree cutting courses, pruning courses or beekeeping courses. The aim is to preserve from extinction and to build up again knowledge once widely spread and anchored within the rural population, but nowadays only mastered by a few people. Finally, nature, and thus biodiversity, benefits when fruit trees are pruned state of the art, old varieties are propagated again and bee colonies continue ensuring the pollination of cultivated and wild plants.

The topic of dry stone construction also fits into this logic. Drywalls have a long tradition in the SIAS region. Above all in the vineyard communities along the Moselle, but also in the Moselle-foreland communities, dry stone walls play an important role in viticulture but also in ecology. Due to the parcel consolidation, however, a lot of dry stone walls have disappeared in the last few decades. With them, an important habitat for wild animal and plant species was lost. In addition, the landscape has lost one of its most beautiful elements; a piece of identity is gone. With the disappearance of the walls, the need to build or restore such walls also disappears. Without practical application, the craftsmanship thus disappears. Similar to the orchards, the dry walls that we still have today in our region along the Moselle and above all in the valleys of the tributary brooks of the Moselle, represent a vestige of an ancient cultural landscape, where people with a lot of specialist knowledge modeled local material in such a way that the landscape became cultivated and a whole region gained through the dry walls its regional identity.

The SIAS syndicate therefore supports the efforts to place the art of dry stone construction on the list of UNESCO's intangible cultural heritage.

Syndicat Intercommunal pour la Conservation de la Nature du Sud-Ouest

Syndicat Intercommunal du Centre pour la Conservation de la Nature

Olm, January 31st 2023

Object: Support for the inclusion of the art of dry stone walling in the UNESCO Representative List of the Intangible Cultural Heritage of Humanity

Dear Ladies and Gentlemen
of the National Commission of Luxembourg for Cooperation with UNESCO,

The nature conservation syndicates SICONA-Sud-Ouest and SICONA-Centre, together "SICONA", support hereby the application for the inclusion of the art of dry stone walling in the Representative List of the Intangible Cultural Heritage of Humanity.

Dry stone walls are an important element of the European cultural landscape and contain precious traditional knowledge very specific to the different (geological) regions they have been built in. Next to their patrimonial value and their landscape-shaping character, they are of particular importance for the preservation of biodiversity. However, due to the modernization of agriculture and construction techniques over the last century, these habitats and the knowhow to build them have either completely disappeared or are under serious threat.

As a nature conservation syndicate, we restore dry stone walls in our member communes to conserve the typical regional landscape features on the one hand and on the other to preserve wildlife that is closely linked to these walls, e. g. protected reptile species. Thus, we know how challenging yet satisfying the execution of this craftsmanship can be. Moreover, we know how hard it can be to find people still capable of performing it. We support this precious traditional profession, which is still alive in Luxembourg and should be preserved. In this sense, the preservation of biodiversity goes hand in hand with the preservation of the art of dry stone walling.

Given the aforementioned reasons, we, as the nature conservation syndicate SICONA, strongly support this candidacy.

Georges LIESCH
President of SICONA-Sud-Ouest

Gérard ANZIA
President of SICONA-Centre

NATURPARK
ÖWERSAUER

Esch-Sauer, den 1. Februar 2023

**Betreff: Androe vun der "Konscht Dréchemauerer ze bauen" an d'Representativ
Lëscht vum Immaterielle Kulturierwe vun der Mënschheet vun der UNESCO**

Léif Dammen an Hären,

heimat stëmmen mir, d'Verrieder vum Naturpark Öwersauer – deen d'Gemenge Bauschelt, Esch-Sauer, Géisdref, Stauséigemeng, ~~Wanseler a Wooltz~~ ëmfaasst –, dem Antrag zur Opnam vun der "Konscht Dréchemauerer ze bauen" an d'Representativ Lëscht vum Immaterielle Kulturierwe vun der Mënschheet zou.

Um Territoire vum Naturpark Öwersauer fënnt ee vill verschidden dréche gebaute Strukturen, dést mat ganz verschiddene Funktiounen. Zu Esch-Sauer fënnt een zum Beispill nach typesch Wéngertsmauerer, op ville Plazen awer och Gäert an Terrassen-Form an dréche gebauten Hiwwelbefestigungen, ënnert anerem laanscht Wander- an Trëppelweeër. Och Millen- a Fléiz-Grief sinn oft an Dréchemauerweis gebaut.

Leider sinn dës historesch Bauwierker – déi och groussen Naturschutzwäert hunn – an engem schlechten Zoustand, a misste méttelfristeg restauréiert ginn. Dofir ass et ëmsou wichteg dat d'Konscht Dréchemauerer ze bauen net verluer geet, an dat dës Traditioun och an Zukunft vu Generatioun zu Generatioun weidergi gëtt. Dëst lewe muss onbedéngt erhalen a valoriséiert ginn.

Dowéinst, wäerte mir, d'Verrieder vum Naturpark Öwersauer, den Dossier mat Iwwerzeegung ënnerstëtzen.

Den Exekutivbüro vum Naturpark Öwersauer,

PAULY Charles
Präsident

MATHIEU Liette
Vize-Präsidentin

ALVES Bruno
Member

SCHANK Marco
Member

Esch-sur-Sûre, 1st of February 2023

NATURPARK
ÖEWERSAUER

Subject: Admission of the "Art of building dry walls" into the UNESCO Representative List of the Intangible Cultural Heritage of Humanity

---

Dear ladies and gentlemen,

We, the representatives of the Nature Park Upper Sûre – which includes the municipalities of Boulaide, Esch-sur-Sûre, Goesdorf, Lac de la Haute-Sûre, Winseler and Wiltz – hereby agree to the application for the admission of the "Art of building dry walls" in the Representative List of Intangible Cultural Heritage of Humanity.

On the territory of the Nature Park Upper Sûre, you can find many dry-built structures, with very different functions. In Esch-sur-Sûre, for example, you can still find typical vineyard walls, in many other places terraced gardens and dry-built hillside consolidations, the latter often along hiking and walking paths. Even mill streams and so-called Fléiz-Grief are often built in dry masonry.

Unfortunately, these historic constructions – which also have great nature conservation value – are often in a bad state, and need to be restored in the medium term. Therefore, it is even more important, that the "Art of building dry walls" is not lost, and that this tradition is passed on from generation to generation. This practise must be maintained and valued.

Therefore, we, the representatives of the Nature Park Upper Sûre, support the application with conviction.

The executive office of the Nature Park Upper-Sûre,

PAULY Charles
President

MATHIEU Liette
Vice-President

ALVES Bruno
Member

SCHANK Marco
Member

Kockelscheier, den 28 Februar 2023

Här Petit,

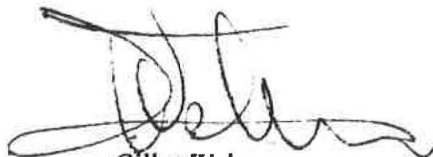
D'Stëftung Hëllef fir d'Natur vun natur&ëmwelt ass säit 40 Joer zu Lëtzebuerg aktiv am Natur-an
Ëmweltschutz. Eng vun eisen Missiounen ass den Opkaf vun naturschutzrelevanten Grondstécker an dëst
fir bedreeten Liewensraum mat hirer charakteristescher Biodiversitéit ze erhalen an weiderzëntwéckelen. Et
handelt sech dobäi souwuel em Fiichtgebieder, Drechenwues, Meiwisen, Wisen, wéi och em naturno Bëscher,
Feldgehölzer an Hecken.

Den Constat den mir maachen ass deen dat et sech bei dësen Grondstécker meeschtens em ehemols
landwirtschaftlech genotzten Terrain handelt déi am Laf vun der Zäit aus der Notzung geholl
gi sinn an successiv Zouwuessen. Des Entwécklung ass net nuren verbonnen mat engem Verloscht vun
natierlecher Biodiversitéit, awer och mat engem Verloscht vun eiser traditioneller Baukultur. Dozou gehéieren
Dréchemauer, déi an villen Beräicher (z.B. Wéngerten, Waasserbau ...) virzefannen sinn an eisen Fierfahren et
eréischt erméiglecht hunn hiren Liewensënnerhalt ze sécheren. Dréchenmaueren sinn soumat en Deel vun eiser
kultureller Identitéit.

Am Kontext vum Klimawissel an den domat verbonnen neien Erausforderungen (Héichwassermanagement,
Energieeffizient Bauformen, Fërderung vun der natierlecher Biodiversitéit etc.) kënnen an wäerten
Dréchemauer en wichteg Element sinn fir zukunftsfaeg resilient Landschaften ze erhalen an nei ze schaafen.

Verschwannen vun den Dréchemaueren geet Hand an Hand mam Verloscht vum Wëssen doriwwer wéi des
Bauwierker fachgerecht gebaut gi. Dëser Entwécklung ass energiesch an zäitno entgéint ze wierken domat och
nach an Zukunft dëst wäertvollt Handwierk erhalen bleift an weider entwéckelt kann gi.

Dowéinst begréisst an ënnerstëtzt d'Stëftung Hëllef fir d'Natur vun natur&ëmwelt déi Lëtzebuergesch
Participatioun un der internationaler Kandidatur fir Konscht Dréchemaueren ze bauen als Deel vum
immaterielle Kulturpatrimoine vun der UNESCO ze etabléieren.

Gilles Weber

Directeur – Ing.agronome

Natur- & Geopark Mëllerdall
Directeur Claude Petit
8, rue de l'Auberge L-6315 Beaufort

Kockelscheier, den 28 Februar 2023

Mr. Petit,

The foundation Help for Nature of nature&environment has been active in nature and environmental protection in Luxembourg for 40 years. One of our missions is the acquisition of conservation-relevant land in order to maintain and develop endangered habitats with their characteristic biodiversity. This includes wetlands, meadows, grasslands, as well as natural forests, woodlands and hedges.

The observation we make is that these pieces of land are mostly former agricultural land that has been taken out of use over time and successively overgrown. Its development is not only linked to a loss of natural biodiversity, but also to a loss of our traditional building culture. These include dry stone walls, which can be found in many areas (e.g. vineyards, waterworks...), and they have enabled our ancestors to secure their livelihood. Dry stone walls are thus part of our cultural identity.

In the context of climate change and the related new challenges (floodwater management, energy-efficient building forms, promotion of natural biodiversity, etc.) dry stone walls can and will be an important element for preserving and re-creating future-proof resilient landscapes.

Disappearance of the dry stone walls goes hand in hand with the loss of knowledge about how the buildings are built state of the art. This development has to be energetically and promptly countered so that also in the future this valuable craft can be preserved and further developed.

For this reason, the Foundation Help for Nature of nature&environment welcomes and supports Luxembourg's participation in the international application to establish the art of dry stone construction as part of UNESCO's intangible cultural heritage.

Gilles Weber
Directeur – Ing.agronome